

Maa- ja metsätalousvaliokunta

MmV@eduskunta.fi

28.11.2020

Lausunnon antaja: Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry (STKL ry)

Lausuntopyyntö: Maa- ja metsätalousvaliokunnan 25.11.2020 päiväämä lausuntopyyntö HE 175/2020 vp /

Lausunnon aihe: Hallituksen esitys eduskunnalle eläintautilaiksi sekä siihen liittyviksi laeiksi

STKL kiittää mahdollisuudesta saada tulla kuulluksi eläintautilain uudistamiseen liittyvässä prosessissa.

Maailmalla jylläävä koronaviruksen aiheuttama pandemia on osoittanut, että eläintauteja on syytä torjua tehokkaasti. Suomessa tehtävä ennaltaehkäisevä työ on osoittanut myös sen, että varautumalla hyvin ja toteuttamalla tiukkoja rajoituksia taudin eteneminen voidaan hidastaa ja jopa pysäyttää, sekä ihmisissä että eläimissä.

Systemaattinen eläintautien valvonta on kannatettavaa, mutta samalla on huolehdittava siitä, että torjuntatoimet eivät aiheuta liikaa kustannuksia saavutettuihin hyötyihin nähden.

Pykäläkohtaiset kommentit:

15 § Rokotukset ja muut käsittelyt

Uuden eläintaudin esiintyessä, ja varsinkin sen ollessa zoonoottinen, on tarpeen arvioida rokotusten vaikutuksia eläin- ja kansanterveyteen. SARS-Cov-2 pandemian aikana monet toimijat ovat kehittämässä rokotetta virusta vastaan. Suomessa kehitystyötä hidastavat kankea viranomaiskoneisto, sekä sopivien turvatilojen puuttuminen eläinkokeiden suorittamiseksi.

Esitämme että valtio voisi ylläpitää edes yhtä tutkimuksiin soveltuvaa turvatilaa tarvittavien tartunnallisten kokeiden suorittamiseksi.

Esitämme myös, että eläinterveysviranomaisilla ja lääkeaineviranomaisilla olisi valmis toimintasuunnitelma kiireellisen rokotekehityksen varalle.

19 § Velvollisuus ilmoittaa eläintaudeista

Toimija on velvoitettu ilmoittamaan luetteloidusta, uudesta tai muusta torjuttavasta tai valvottavasta eläintaudista. Tämä ei käytännössä toteudu, mikäli toimija pelkää sen johtavan hänen kohdallaan mittaviin taloudellisiin vahinkoihin. Jo eläintaudin toimijalle aiheuttama huoli ja henkinen kuormitus voi estää toimijaa uskaltamasta tehdä ilmoitus.

Katsomme, että vaarana on, että tämä pykälä ei toteudu, ellei kompensatio toimijalle ole riittävä.

23 § Eläintautien seuranta

Eläintautien joustavan seurannan mahdollistamiseksi eläintautiviranomainen voi määrätä toimijan lähettämään näytteitä tutkittavaksi. Kuten 19 § kohdalla, pelko ja henkinen kuormitus voi viivästyttää tai kokonaan estää toimijaa täyttämästä tätä velvollisuutta.

Katsomme, että näytteenotossa tulisi ensisijaisesti käyttää eläinterveysviranomaisten työpanosta. Mikäli resursseja ei tähän ole tarpeeksi, tulisi näytteen lähettäminen tehdä mahdollisimman helpoksi ja toimijalle maksuttomaksi. Katsomme, että muuten vaarana on, että seuranta ei toteudu toivotulla tavalla.

30 § Eläinten lopettaminen a-luokan taudin vuoksi perustetulla vyöhykkeellä

Muun valvottavan tai uuden eläintaudin ollessa kyseessä, eläinterveysviranomaiset voivat ryhtyä samoihin torjuntatoimiin kuin a-luokan taudin kohdalla. Oleellista on, kun kyseessä on uusi tauti, josta on niukasti tietoa, että päätökset sen torjumiseksi perustuvat laajaan tieteelliseen pohjaan, jossa on kuultu useita asiantuntijoita. Vastustustoimiin ei saa vaikuttaa poliittinen paine tai eläintenpitoa vastustavien tahojen mielipiteet.

Luku 12 Viranomaiset

SARS-Cov-2-pandemian aikana on selvinnyt, että sellaista tahoja ei ole Suomessa olemassa, joka vastaisi eläinterveysviranomaisten määräysten toteuttamisesta käytännössä. Mikäli joudutaan tilanteeseen, jossa eläinten joukkolopetus on tarpeen, suorittavaa henkilökuntaa ei löydy, eikä valmista nopean toiminnan toimintamallia ole. Esitämme, että perustetaan kansallinen valmiusryhmä eläintautien toimenpiteiden toteuttamiseen.

Etenkin zoonoottisen eläintaudin sattuessa, toimenpiteiden suorittamiseen tarvitaan erityisosaamista ja erityisiä suojavarusteita, jota ei toimijalla itsellään ole käytettävissä. Lisäksi toimijaa on kohtuutonta vaatia mukaan itse hävitystyöhön,

sillä tilanne on toimijalle ja hänen läheisilleen suuri henkinen taakka. Tarttuvan, zoonoottisen tai uuden eläintaudin ollessa kyseessä, elinkeinon muut toimijat eivät uskalla avustaa esim. naapuriaan epidemian katkaisemiseksi, siinä pelossa, että he itse tai eläimensä sairastuvat tautiin.

82 § Vastuu eläintaudin hävittämiskustannuksista

Eläintaudin hävittämiskustannuksista vastaa valtio. Kuitenkaan toimijan omaa työtä tai hävittämisestä aiheutuneita kustannuksia ei voida valtion varoista turkiselinkeinon osalta. Valtiolla ei kuitenkaan ole tarvittavaa suorittavaa henkilökuntaa toimenpiteiden suorittamiseksi, vaan työ suoritetaan joko ostopalveluna tai toimijan toimesta, tai sekä että.

Koska taudin hävittäminen saattaa vaatia kalliiden erityisvarusteiden hankkimista, ja massiivista toimijan työpanosta, esitämme että kulut ja työ korvataan toimijalle, jos työ on määrätty hänelle eläinterveysviranomaisten toimesta.

83 § Korvaukset viranomaisten määräyksestä lopetetusta eläimestä.

Kun eläimiä joudutaan lopettamaan viranomaisten määräyksestä eläinten ja ihmisten terveyden turvaamiseksi, on eläimen arvo korvattava toimijalle kokonaisuudessaan, eläimen erityispiirteet huomioiden. Turkiseläimillä arvoon vaikuttavat suuresti eläimen eläinlaji, sukupuoli, väryyppi, laatu ja koko.

On huomioitavaa, että turkiseläimen arvo vaihtelee suuresti nahkamyyntin toteutuneen hinnan mukaan. SARS-Cov-2 pandemian myötä siitosminkkien saatavuus tulee romahtamaan, ja hinta tulee nousemaan rajusti. Tällainen kehitysnäkymä on huomioitava eläinten korvaushinnoissa, kun kyseessä on maailmanlaajuinen tai markkinoiden laajuinen eläintauti, esimerkiksi niin että korvausta tarkennetaan vastaamaan toteutuneita eläinhankintakuluja.

85 § Korvaus tuotannon menetyksestä

Mikäli toimija menettää tuotantonsa ja näin toimeentulonsa rajoitus- ja hävittämistoimenpiteiden seurauksena, katsomme, että toimijalle tulee suorittaa korvaus täysimääräisenä.

86 § Kustannusten ja korvausten maksamista koskevat rajoitukset

Pykälässä kirjataan, että yritykselle, joka on taloudellisissa vaikeuksissa jo ennen eläintaudin rajoittamisesta aiheutuneita menetyksiä, ei korvattaisi taudinpurkauksesta aiheutuneita kustannuksia. Katsomme, että yritys ja toimija, jolla on jo vaikeuksia, on yhtä lailla oikeutettu täysimääräisiin korvauksiin. Taudin leviäminen eläimiin ei ole talouden tilasta riippuva asia, ja ilman näitä eläintautikorvauksia, toimijalla on vielä huonommat mahdollisuudet saada talous kuntoon.

87 § Korvauksen hakeminen ja ennakkokorvaus

Mikäli toimijan eläinten pitopaikkaan iskee eläintauti, joka vaatii eläinten lopettamisen ja tilan saneerauksen, tulee varsinkin saneeraustoimenpiteet todennäköisesti lankeamaan toimijan itsensä tehtäväksi. Myös saneeraustoimista aiheutuu suuria kuluja, jotka korvataan hänelle. Saneeraus on hyvin työvaltaista, ja sitoo toimijan täysin. Siksi esitämme, että korvaus eläimistä ja saneerauksesta on haettava viimeistään kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun saneeraustyö on saatettu loppuun.

Muut asiat:

Eläintautien leviämisen jäljittäminen eläintilojen välillä on ollut SARS-Cov-2 pandemian aikana haastavaa. Varmuutta leviämisreiteistä ei ole, vaikka niitä on mittavasti tutkittu. Tuhoeläinten roolia tartunnan levittämisessä on korostettu. Tuhoeläinten torjunnalle on vahvoja rajoituksia, ja luvallisesti hävitettävien eläinten lajikirjo on suppea. Katsomme, että zoonoottisen, uuden, helposti leviävän tai suuria taloudellisia vahinkoja aiheuttavan taudin kohdalla olisi syytä nopealla aikajänteellä mahdollistaa myös rauhoitettujen eläin- ja lintulajien häiritsemistä tai hävittämistä taudin leviämisen estämiseksi.

SARS-Cov-2 pandemian aikana turkiselinkeinon ja kansallisten eläinterveysviranomaisten, kansanterveysviranomaisten sekä tutkijayhteisön yhteistyö on ollut tiivistä ja hedelmällistä. Keskustelu on ollut avointa ja ratkaisukeskeistä. Haluamme esittää kiitoksemme kaikille tahoille, jotka ovat mahdollistaneet tämän mainion yhteistyön toteutumisen.

Vaasassa 28.11.2020

Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liiton puolesta

Johanna Korpela
asiantuntijaeläinlääkäri
johanna.korpela@fifur.fi
puh. 020-7007 622